

До спеціалізованої вченої ради
Національної академії внутрішніх справ

03035, м. Київ, пл. Солом'янецька, 1

Відгук

**офіційного опонента, доктора юридичних наук, професора,
заслуженого юриста України Колба Олександра Григоровича
на дисертацію Солов'я Валерія Володимировича за темою «Запобігання
кримінальним правопорушенням, що вчиняються організованими
групами та злочинними організаціями у сфері незаконного обігу
наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в Україні»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
081 «Право»**

Дисертація В. В. Солов'я є рукописом, який складається з анотації (сторінки 2-9 цієї роботи); списку публікацій здобувача за темою дисертації (сторінки 10-11); змісту (сторінки 12-13); переліку умовних позначень (сторінка 14); вступу (сторінки 15-27), трьох розділів, що містять 9 підрозділів, висновків до кожного із розділів (відповідно: сторінки 106-108; 166-170; 240-243); висновків (сторінки 244-252); списку використаних джерел (сторінки 253-285) та додатків (сторінки 286-299). При цьому загальний обсяг дисертації становить 298 сторінок, із них основний текст займає 240 сторінок.

У вступі дисертації (сторінки 15-27) автором наведені аргументи щодо обґрунтування вибору та актуальності теми дослідження (сторінки 15-17); зазначено про її зв'язок з науковими програмами, планами, темами (сторінки 17-18); визначено мету і завдання дослідження (сторінки 18-19), а також об'єкт і предмет (сторінка 19) та методи дослідження (сторінки 19-20).

Крім цього, на сторінках 20-21 цієї роботи надана інформація про емпіричну базу дослідження; на сторінках 21-25 – про наукову новизну отриманих результатів; на сторінках 25-26 – про практичне значення отриманих результатів; на сторінці 26 – про апробацію матеріалів дисертації і публікації здобувача за темою дисертації, а на сторінці 27 - відомості про структуру та

обсяг дисертації, тобто автор у цілому дотримався тих формальних вимог, що пред'являються Міністерством освіти і науки (далі - МОН) України до зазначеного структурного елемента (зокрема, вступу) будь-якої дисертації.

Використавши у вступі загальнонаукові та спеціальні методи дослідження (сторінки 19-20), В. В. Соловей довів актуальність, теоретичне і практичне значення своєї роботи (сторінки 15-27 дисертації).

З формальної точки зору можна констатувати, що здобувач правильно обрав відповідно до цього мету дослідження, а також визначив її завдання (сторінки 18-19 дисертації).

Беззаперечними можна вважати й визначені ним об'єкт і предмет даного наукового дослідження (сторінка 19).

Виходячи з отриманих результатів цієї наукової розробки, а також висновків з означеної дисертації, достатніми слід визнати й застосовані у ході її розробки методи дослідження (сторінки 19-20).

У такому ж контексті варто оцінити й зібрані В. В. Солов'єм та використані у змісті дисертації й емпіричні матеріали дослідження (сторінки 20-21).

Важливою також є інформація про апробацію матеріалів даної дисертації (сторінка 26).

Як показало вивчення змісту цієї наукової розробки, у цілому відповідає вимогам й визначена В. В. Солов'єм структура, обсяг та технічне оформлення даної дисертації.

Оцінка обґрунтованості наукових положень дисертації, їх достовірності та новизни.

Достовірність та наукова обґрунтованість положень, висновків і рекомендацій, що сформульована у науковій роботі В. В. Солов'єм не викликають сумніву.

Зазначена оцінка ґрунтується на результатах опрацьованих здобувачем та використаних у тексті дисертації наукових, навчальних і нормативно-правових джерел (всього 301 найменування на 32 сторінках) (сторінки 253-285), а також

виведених ним на цій основі елементів наукової новизни (всього 13 положень) (сторінки 21-25), кожен із яких відображено в певній рубриці, а саме: вперше - 4 науково обґрунтованих результатів свого дослідження; удосконалено – 3 та дістали подальший розвиток – 6 положень.

Зокрема, вперше дисертантом – розроблено комплексну кримінологічну методичку запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, яка ґрунтується на правових, інформаційних і аналітичних інструментах, спрямованих на моніторинг наркозлочинності, криміногенних факторах, характеристиці лідерів та інших учасників організованих груп і злочинних організацій, апробованій вітчизняною і зарубіжною практикою системі скоординованих заходів, із розробленням та впровадженням в діяльність уповноважених органів правопорядку комплексу дієвих праксеологічних заходів запобігання (сторінка 21).

Крім цього, здобувачем удосконалено систематизацію детермінантів, що сприяють наркозлочинності, обумовлюють активність організованих груп й злочинних організацій, у тому числі й транснаціонального характеру, шляхом розподілу на загальні (політичні й соціально-економічні); спеціальні (організаційно-управлінські, оперативно-службові); індивідуальні (морально-психологічні) (сторінка 23).

Дістали подальшого розвитку авторські рекомендації щодо запровадження новітніх методів управління ризиками, оцінки загроз та впливу організованої наркозлочинності на політичні й економічні процеси в державі, з метою вжиття превентивних заходів для їх локалізації та мінімізації можливих негативних наслідків (сторінка 24 дисертації).

Повнота викладу в опублікованих працях положень, висновків і рекомендацій.

Проведений аналіз опублікованих наукових розробок В. В. Солов'я показав, що основні теоретичні положення, висновки і рекомендації

відображені ним у 7 наукових працях, серед яких: 4 – статті у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук та міжнародних наукометричних баз, та у 3 тезах наукових доповідей (сторінки 10-11).

Виходячи з цього, варто визнати, що кількість праць та інших результатів цієї наукової розробки, є достатніми для узагальнення та наукового обґрунтування вироблених її автором положень, висновків, рекомендацій і пропозицій по суті досліджуваної проблематики. При цьому необхідно також зазначити, що всі вказані вище наукові здобутки В. В. Солов'я (7 наукових праць) і по формі, і по змісту та об'єму відповідають вимогам МОН України, що пред'являються до кожного окремо взятого виду наукових розробок, та у повній мірі кореспондуються і відображають змістовні положення його дисертації.

Крім цього, вивчення як змісту дисертації, так і опублікованих праць дає підстави стверджувати, що зазначене наукове дослідження В. В. Солов'я проведено самостійно, а апробація матеріалів його дисертації (сторінка 26) здійснена згідно рекомендацій МОН України на 1 всеукраїнський та 2-х круглих столах, що можна вважати достатнім з огляду оцінки репрезентативності отриманих здобувачем результатів даного дослідження (сторінки 10, 11, 26).

Про наукову новизну та практичну цінність цієї дисертації свідчать також й інші її положення, висновки та пропозиції, що відображені у відповідних розділах і підрозділах.

Зокрема, у розділі I «Теоретичні засади дослідження запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів», який складається з 3-х підрозділів (сторінки 28-106), до положень, що мають доктринальне та прикладне значення, можна віднести наступні:

I. Здійснена здобувачем типологія наукових досліджень, які проводяться у сьогоденні різноманітними науковими фахівцями (педагогами, соціологами,

кримінологами тощо) та поділ їх у зв'язку з цим на три напрями (підрозділ 1.1 «Стан наукової розробки проблем запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в Україні», сторінка 34 дисертації).

2. Проведений дисертантом ґрунтовний аналіз наукових розробок, присвячених досліджуваній у цій дисертації проблематиці (сторінки 37-43; підрозділ 1.1 дисертації).

3. Висновок автора роботи про те, що в основному праці науковців стосуються тільки окремих напрямів запобігання організованій злочинності, а більшість із них виконано багато років тому, що з об'єктивних причин не відображає повною мірою особливості запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в умовах воєнного стану, і шляхи запобігання їй на сучасному етапі (сторінки 46-47, підрозділ 1.1 дисертації).

У свою чергу, у підрозділі 1.2. «Організована злочинність у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів як об'єкт кримінологічного дослідження» (сторінки 51-81 дисертації) до найбільш цінних у теоретичному та практичних аспектах слід віднести такі результати цієї роботи:

а) сформульовані автором способи вчинення кримінальних правопорушень у сфері незаконного обігу наркотиків та здійснена у зв'язку з цим їх диференціація, основу якої складає розподіл ролей в організованій злочинній групі (сторінка 58);

б) виведені здобувачем етапи та підвиди здійснення наркобізнесу організованими злочинними групами (сторінки 60-61);

в) встановлені дисертантом типові схеми діяльності організованої групи щодо збуту наркотиків через мережу Інтернет, які включають в себе такі способи: 1) замовлення; 2) оплата за замовлений наркотик (способів переказу

грошей); 3) пакування наркотиків залежно від виду речовини, пересилання та місця організації закладок (сторінка 62 дисертації);

г) висновок здобувача про те, що організована злочинність у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в Україні характеризується ієрархічністю, суворо і чітко організованою, спланованою системою взаємопов'язаної злочинної діяльності осіб, груп, синдикатів, картелів, яка здійснюється з розподілом функцій, що дає підстави розглядати її як наркобізнес, який становить економічну базу існування організованої злочинності (сторінка 67 дисертації);

д) виведені автором головні ознаки кримінальних правопорушень, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в Україні (сторінка 69 дисертації);

Натомість, у підрозділі 1.3. «Міжнародна практика та зарубіжний досвід запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів» (сторінки 81-106 дисертації) у цьому контексті до таких важливих положень даного дослідження можна віднести ті із них, що, зокрема, стосуються позиції дисертанта відносно:

1) того, що кожна країна має свій особливий підхід у боротьбі з негативними явищами, особливо щодо наркотиків, а також його висновок про те, що вивчення зарубіжного досвіду запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів є неможливим без звернення до світового досвіду, який знайшов відображення в основних законах різних держав (сторінка 82 дисертації);

2) того, що особливістю діяльності організованих груп і злочинних організацій є створення й налагодження системи збуту наркотиків; збільшення площ та обсягів вирощування наркотиковмісної сировини з маку та конопель;

постійне удосконалення системи постачання та доставки наркотиків; розширення асортименту пропозиції наркотиків; розробка заздалегідь продуманих та нестандартних маршрутів пересування та місць зберігання наркотиків; вдосконалення способів конспірації протиправної діяльності та уникнення відповідальності (сторінка 83);

3) того, що до заходів, що розробляються міжнародними органами й організаціями та спрямовані на максимальне блокування шляхів поширення наркотизму, відносяться ті, які постійно деталізуються, раціоналізуються та посилюються (сторінка 85);

4) того, що тенденції реакції світового співтовариства на наркотизм багато в чому обумовлені поступальним пізнанням цього суспільно небезпечного явища, напрямків, сфер, сторін та способів його поширення (сторінка 90).

До таких, що витікають із змісту підрозділів, слід визнати в цілому й висновки до розділу 1 (сторінки 106-108 дисертації).

У розділі 2 **«Кримінологічна характеристика організованих груп та злочинних організацій у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в Україні»**, який складається з 3-х підрозділів (сторінки 109-166), до найбільш цінних у теоретичному та практичних аспектах можна віднести наступні положення дисертації В. В. Солов'я, а саме – це:

1. Сформульоване автором поняття **«кримінологічна характеристика організованих груп та злочинних організацій у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів»** (сторінки 114-115, підрозділ 2.1 **«Стан і тенденції розвитку організованих груп та злочинних організацій у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів»**).

2. Уміло використаний здобувачем у тексті дисертації зібраний ним емпіричний матеріал (сторінки 115- 119; підрозділ 2.1).

3. Висновок автора про залежність організованої злочинності від геокримінологічного положення, природних умов, характеру взаємозв'язків з

іншими адміністративними утвореннями та іншими об'єктивними і суб'єктивними факторами (сторінка 122, підрозділ 2.1).

4. Висновок дисертанта про зростання транснаціонального наркобізнесу, якому властиві такі ознаки: ієрархічна структура кримінальних формувань; організаційна стабільність; підготовка, планування вчинення кримінальних правопорушень та інші кримінологічно значущі властивості (сторінка 125; підрозділ 2.1).

У підрозділі 2.2 «Особа злочинця в організованій наркозлочинності» (сторінки 125-147 дисертації), як видається, до найбільш обгрунтованих положень можна віднести наступні:

а) позиція автора щодо того, що кожне організоване злочинне формування має певну структуру як сукупність зовнішніх і внутрішніх характеристик, за якими і можна визначити наявність злочинної спільноти (сторінка 127 дисертації);

б) виокремлені дисертантом кримінологічно значущі відомості про особу злочинця в організованій злочинності (сторінка 131 дисертації);

в) виведені здобувачем загальні ознаки, які характеризують особистість членів злочинних груп, що займаються розповсюдженням наркотичних засобів (сторінка 137 дисертації);

г) висновок автора про те, що злочинні спільноти (організовані групи; злочинні організації) діяльність яких спрямована на сферу наркобізнесу досить складно структуровані з суворим розподілом функцій між їх членами (сторінка 141 дисертації);

д) висновок здобувача про те, що спеціалізація як ознака кримінального професіоналізму полягає у вчиненні конкретного виду злочинної діяльності, який передбачає опанування теоретичних знань, практичних навичок та вмінь (сторінка 145 дисертації).

У свою чергу, у підрозділі 2.3 «Причини та умови формування організованих груп та злочинних організацій у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів» (сторінки 147-166)

найбільш цінними у теоретичному та практичному аспектах можна вважати наступні положення цієї дисертації:

а) висновок автора про те, що причини виникнення й існування організованої злочинності в Україні багато в чому пов'язані з функціонуванням політичної системи та життєдіяльністю самої держави. При цьому, чим більше суперечностей у цій сфері, тим більше можливостей для розвитку організованої злочинності (сторінка 151 дисертації);

б) виведені здобувачем чинники, що сприяють розвитку наркоманії (сторінка 153 дисертації);

в) позиція дисертанта про те, що повномасштабна військова агресія рф не тільки порушила територіальну цілісність нашої держави, а й піддала істотній деформації всю систему глобальної та регіональної безпеки, збільшила рівень та ступінь тяжкості кримінальних правопорушень (сторінка 157 дисертації);

г) виокремлені автором фактори, які носять криміногенний характер та разом з тим потребують подальших більш глибоких та ґрунтовних досліджень їх впливу на процеси криміналізації та розвитку організованих форм злочинної діяльності (сторінка 160 дисертації);

д) висновок здобувача про те, що вивчення причин та умов формування організованих груп та злочинних організацій у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, має важливе значення не тільки для глибокого пізнання об'єктивних джерел відповідного кримінального явища, але й для розроблення запобіжних заходів (сторінки 165-166 дисертації).

Такими, що у цілому витікають із змісту підрозділів та відображають у загальному сутність проблем, які визначені у їх назвах, можна вважати й висновки до розділу 2 (сторінки 166-170 дисертації).

У розділі 3 «Напрями запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в Україні», який складається з 3-х підрозділів (сторінки 171-240), до

найбільш цінних у теоретичному та практичних аспектах можна віднести наступні положення дисертації В. В. Солов'я, а саме – це:

1. Позиція здобувача відносно того, що послідовна реалізація заходів загальносоціального характеру сприяє утворенню такої атмосфери в суспільстві, яка ускладнювала б вчинення кримінальних правопорушень і формування їх мотивації за сприятливих ситуацій (сторінка 176, підрозділ 3.1 «Загальносоціальні заходи запобігання розвитку організованих груп та злочинних організацій у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів»).

2. Виведені дисертантом загальносоціальні напрями запобігання організованій наркозлочинності, які полягають у здійсненні органами державної влади та їх інститутами соціально-економічних, політико-правових, організаційно-управлінських, культурно-виховних, медичних й міжнародних заходів спрямованих на подолання причин та умов організованій наркозлочинності й створення передумов для проведення спеціально-кримінологічних, індивідуально-профілактичних й віктимологічних заходів запобігання (сторінка 176; підрозділ 3.1).

3. Позиція здобувача, відповідно якої напрями запобігання повинні гуртуватися на економічній політиці в суспільстві, пов'язаній з максимальною трудовою зайнятістю населення, розвитком системи соціального страхування та соціального захисту, реальним вирішенням проблеми доступного для більшої частини населення житла та ін. (сторінка 179; підрозділ 3.1).

4. Висновок автора про те, що основним напрямом загальносоціального запобігання є прийняття нової Стратегії державної політики щодо організованої злочинності та наркотиків на період до 2030 року, яка базуватиметься на стратегічних пріоритетах Плану заходів з реалізації Стратегії боротьби з організованою злочинністю (сторінка 184; підрозділ 3.1).

У свою чергу, у підрозділі 3.2. «Спеціально-кримінологічні заходи запобігання розвитку організованих груп та злочинних організацій у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів»

(сторінки 194-221 дисертації) до таких, що мають теоретико-прикладне значення, можна віднести наступні положення цієї дисертації:

а) сформульоване автором визначення «спеціально-кримінологічне запобігання розвитку організованих груп та злочинних організацій у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів», під яким слід розуміти комплексну діяльність уповноважених органів правопорядку спрямованою на виявлення причин та умов наркозлочинності, організованих груп і злочинних організацій недопущення розповсюдження та зменшення попиту, відвернення протиправних дій за допомогою кримінологічних засобів впливу (сторінки 197-198 дисертації);

б) виведені дисертантом етапи реалізації спеціально-кримінологічних заходів, спрямованих на усунення, послаблення, нейтралізацію криміногенних факторів, що впливають на розвиток організованих груп та злочинних організацій у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (сторінка 198 дисертації);

в) визначені автором основні напрями оперативно-розшукової профілактики розвитку організованих груп та злочинних організацій у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (сторінка 208 дисертації);

г) позиція здобувача відносно того, що у спеціально-кримінологічному запобіганні наркозлочинності необхідно забезпечити впровадження в практику такого заходу, як організація контролю за вихідними матеріалами для виробництва наркотиків, посилення режиму їх зберігання й обмеження торгівлі ними (сторінка 213 дисертації);

д) висновок дисертанта про те, що головний напрямок у запобіганні розвитку організованих груп та злочинних організацій у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів — удар по лідерам і по злочинним капіталам, забезпечення вибіркового підходу до рядових членів групи (сторінка 220 дисертації).

Натомість, у підрозділі 3.3. «Взаємодія підрозділів Національної поліції України з іншими інституціями сектору безпеки й міжнародними органами» (сторінки 221-240) до найбільш цінних у теоретичному та практичному аспектах можна віднести наступні результати даного дослідження:

1) позиція автора відносно того, що для ефективної та злагодженої взаємодії правоохоронних органів під час запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, необхідна обґрунтована концепція такої взаємодії, яка на сьогодні відсутня (сторінка 221 дисертації);

2) визначені здобувачем провідні напрями взаємодії правоохоронних органів з означеної проблематики дослідження (сторінки 226-227 дисертації);

3) висновок дисертанта про те, що з метою усунення виявлених недоліків і забезпечення якісного запобігання незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів необхідними є централізація та інтегрування всіх інформаційних масивів, що містять оперативно-значущу інформацію на основі створення єдиної інформаційної бази (сторінка 230 дисертації);

4) науково обґрунтована пропозиція автора про те, що у зв'язку з високим ступенем конспіративності дій осіб, які вчиняють злочини, пов'язані з наркотиками, необхідно істотно покращити організацію роботи по їх розкриттю та розслідуванню, зрозуміло, у суворій відповідності до норм кримінального процесуального законодавства (сторінка 233 дисертації);

5) позиція здобувача відносно того, що однією з тактичних особливостей запобігання наркобізнесу є необхідність всебічного вивчення міжнародних зв'язків, для чого слід активно використовувати наявні криміналістичні обліки і банки даних Інтерполу (сторінка 238 дисертації).

Такими, що у цілому витікають із змісту підрозділів та відображають у загальному сутність питань, які визначені у їх назвах, можна вважати й висновки до розділу 3 (сторінки 240-243).

У цілому такими, що у певній мірі відповідають вимогам МОН України, можна визнати й висновки по цій науковій розробці (сторінки 244-252 дисертації).

Відповідно до формальних вимог МОН України, оформлено здобувачем і список використаних у цій дисертації джерел (всього 301 найменування на 32 сторінках) (сторінки 253-285 дисертації).

У даній дисертації є, крім цього, відповідні 4 додатки на 13 сторінках (сторінки 286-299 дисертації).

Разом з тим, варто зазначити, що у дисертації В. В. Солов'я є ряд дискусійних та спірних положень, рекомендацій і висновків, які виявлені у ході вивчення цієї роботи та мають стати одним із елементів предмету її захисту і зобов'язують здобувача навести додаткові аргументи з приводу своєї позиції по суті проблематики, а саме:

1. Досить ґрунтовно дослідивши питання зарубіжного досвіду та вивчивши таким чином практику чималої кількості країн з означеного предмета дослідження, дисертанту варто було б запропонувати впровадження у законодавчу діяльність України ті позитивні моменти і надбання, які б дали б можливість удосконалити вітчизняну правову систему та практику (підрозділ 1.3. «Міжнародна практика та зарубіжний досвід запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів» (сторінки 81-106 дисертації), що важливо з точки зору інтеграційних процесів, які здійснюються у нашій державі та спрямовані на гармонізацію законодавства з вимогами Європейського Союзу, кандидатом на вступ до якого є Україна.

2. У підрозділі 1.1. «Стан наукової розробки проблем запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в Україні» (сторінки 28-50 дисертації) здобувач, провівши всебічний і максимально наближений до кількості праць

учених, які стосуються даної проблематики, дисертанту необхідно було обґрунтувати, з яких підстав обрано у цій роботі об'єкт, предмет, мету і завдання зазначеного наукового пошуку.

Такий підхід дав би можливість логічно пояснити структуру даного дослідження, а також його теоретичне та практичне значення.

3. Відповідно до вимог, що пред'являються до такого виду дисертаційних розробок, автор по кожному розділу дисертації сформулював висновки (сторінки 106-108; 166-170; 240-243 дисертації).

Проте, їх кількість по розділах не співпадає з числом підрозділів, а також носить формальний характер, позаяк зі змісту яких не в повній мірі можна з'ясувати, що доведено, встановлено, сформульовано тощо по кожному проаналізованому завданню дисертації, яке за назвою є тотожним назві підрозділу.

4. У підрозділі 2.3 «Причини та умови формування організованих груп та злочинних організацій у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів» (сторінки 147-166) автор одночасно вживає такі терміни, як: фактори, обставини, причини, умови, детермінанти, не пояснюючи при цьому їх співвідношення поміж собою та здійснюючи при цьому підміну понять, що ускладнює розуміння та оцінку отриманих результатів дослідження, яке пов'язане з реалізацією відповідного завдання цієї дисертації.

Крім цього, здобувач у цьому підрозділі нічого не сказав про корелянти злочинності, які є невід'ємною частиною детермінаційного комплексу причин і умов вчинення будь-якого злочину.

Аналогічний прорахунок допущено дисертантом і у підрозділі 3.2. «Спеціально-кримінологічні заходи запобігання розвитку організованих груп та злочинних організацій у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів» (сторінки 194-221 дисертації), де він у тексті вживає такі терміни як: профілактика, попередження, припинення, запобігання тощо, але не пояснює їх сутності.

Проте, не дивлячись на вказані вище зауваження, слід констатувати, що вони носять теоретико-пізнавальний та рекомендаційний характер і суттєвого впливу на отримані в ході даного дослідження результати не мають, як, власне, і в цілому не впливають на високий рівень проведеного здобувачем наукового пошуку.

Висновок: дисертація Солов'я Валерія Володимировича «Запобігання кримінальним правопорушенням, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів в Україні», яка подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є:

1. Завершеним особистим рукописом, у якому вирішено наукове завдання, що склало зміст предмету даного дослідження.
2. Відповідає спеціальності 081 - «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, а її автор – Соловей Валерій Володимирович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 - «Право» за спеціальністю 081 - «Право».

Офіційний опонент:

професор кафедри кримінальної юстиції

Державного податкового університету

доктор юридичних наук, професор

заслужений юрист України

Олександр КОЛЬ